

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ing. Viery Horčicové a soudců JUDr. Vladimíra Gabriela Navrátila a JUDr. Jaromíra Klepše ve věci

žalobkyně: **M. P.**
zastoupena advokátem Mgr. Igorem Petreckým
sídlem C. Boudy 606/8, 674 01 Třebíč

proti

žalované: **Universita Karlova**
sídlem Ovocný trh 560/5, 110 00 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí rektora University Karlovy č. j.
POP/UKRUK/12/137797/2017-4 z 18. 1. 2021
takto:

- I. Rozhodnutí rektora University Karlovy č. j. POP/UKRUK/12/137797/2017-4 z 18. 1. 2021 **se zrušuje** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je **povinna** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení 11 228 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího zástupce, advokáta Mgr. Igora Petreckého.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a předchozí soudní řízení.

1. Rektor žalované rozhodnutím č. j. POP/UKRUK/512/137797/2017-1 z 4. 12. 2017 stanovil žalobkyni poplatek za delší studium ve výši 32 500 Kč za započatých šest měsíců

studia od 25. 10. 2017 do 25. 4. 2018. Toto rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno 22. 5. 2018 a splatnost poplatku byla stanovena na 90. den od tohoto doručení. Žalobkyně napadla rozhodnutí odvoláním, v němž požádala o prominutí poplatku z důvodu narození dítěte 16. 4. 2018. Rektor odvolání zamítl a žádosti nevyhověl, neboť žalobkyně nesplnila podmínku pro prominutí poplatku podle čl. 2 opatření rektora žalované č. 45/2017 nazvaného „Postup při posuzování žádostí o prominutí či snížení poplatku spojeného se studiem“ (dále jen „**opatření rektora**“), tedy aby se dítě narodilo v období devíti měsíců před vznikem poplatkové povinnosti, a nebyl dán ani jiný důvod pro prominutí poplatku podle zásad uvedených v příloze č. 2 statutu žalované (dále jen „**statut**“). Rektor dále uvedl, že žalobkyně mohla úlevu na poplatek z důvodu narození dítěte uplatnit v odvolání proti jeho rozhodnutí z 10. 5. 2018, doručenému žalobkyni 28. 5. 2018, jímž jí byl vyměřen druhý poplatek za delší studium, tentokrát za období od 26. 4. 2018 do 26. 10. 2018, avšak neučinila tak.

2. Žalobkyně podala proti rozhodnutí rektora žalobu, kterou zdejší soud rozsudkem č. j. **11 A 218/2018-24** z 21. 4. 2020 zamítl, ztotožniv se plně s názorem správního orgánu. Tento rozsudek napadla žalobkyně kasační stížností, které NSS rozsudkem č. j. **6 As 98/2020-29** z 6. 10. 2020 přisvědčil a zrušil pro nepřezkoumatelnost jak rozsudek zdejšího soudu, tak rozhodnutí rektora (všechna rozhodnutí správních soudů jsou dostupná na www.nssoud.cz).
3. NSS shledal rektorovo pochybení v tom, že se zaměřil výhradně na posouzení podmínek pro prominutí poplatku z hlediska důvodu vymezeného v čl. 2 opatření rektora, a opomněl se zabývat tím, zda žalobkynina skutková tvrzení nenaplnějí některý jiný z možných důvodů, včetně zbytkové kategorie jiného důvodu hodného zvláštního zřetele ve smyslu čl. 3 odst. 5 písm. d) přílohy č. 2 statutu. Konkrétně uložil rektorovi zhodnotit s ohledem na jeho rozhodovací praxi a přezkoumatelně odůvodnit, zda narození dítěte 16. 4. 2018, jež nemohlo odůvodnit prominutí poplatku za období od 25. 10. 2017 do 25. 4. 2018 podle čl. 2 opatření, nemůže být pro toto období posouzeno jako jiný důvod hodný zvláštního zřetele. Přitom se musel rektor vypořádat také se skutečností, že v období, za které by žalobkyně měla na prominutí poplatku podle čl. 2 opatření rektora nárok, žádost neuplatnila. Nemohlo tedy reálně dojít k tomu, že by byl žalobkyni poplatek prominut dvakrát.
4. Rektor poté nyní soudem přezkoumávaným rozhodnutím opětovně potvrdil své rozhodnutí ze 4. 12. 2017 a poplatek spojený se studiem žalobkyni neprominul. V odůvodnění zdůraznil, že jeho vnitřní předpisy předpokládají prominutí poplatku za podmínky, že se dítě narodí v období devíti měsíců před vznikem poplatkové povinnosti, neboť jejich cílem je ulehčit ekonomické situaci studentů-rodíčů v období bezprostředně po narození dítěte. Dodal, že dosud nikdy neposoudil žádost o prominutí či snížení poplatku z důvodu narození dítěte až po vzniku poplatkové povinnosti jako důvod zvláštního zřetele hodný pro poskytnutí úlevy na poplatek. Žalobkyně tedy nemohla legitimně očekávat, že jí bude poplatek z tohoto důvodu prominut. Ani ona sama ostatně neuvedla konkrétní okolnosti, v nichž by důvody zvláštního zřetele hodné spatřovala. O podmínkách pro prominutí či snížení poplatku, transparentně zveřejněných na internetových stránkách žalované, byla žalobkyně poučena, a pokud tyto podmínky nesplnila, nelze to přičítat k tíži žalované.

II. Argumentace účastníků řízení.

5. Žalobkyně v žalobě namítla, že rektor v rozporu se závazným právním názorem NSS podal nesouvisející výklad o všech ostatních důvodech., které považuje za důvody hodné zvláštního zřetele, ale nevypořádal se s žalobkyninými konkrétními argumenty. Jeho rozhodnutí tak je nadále nepřezkoumatelné.
6. Žalovaná ve vyjádření k žalobě odkázala na odůvodnění napadeného rozhodnutí a vyslovila přesvědčení, že postupovala v souladu se zákonem i svými vnitřními předpisy.

III. Vlastní posouzení věci.

7. Soud nejprve shledal, že jsou splněny podmínky řízení, žaloba je přípustná, byla podána včas a osobou oprávněnou. Následně vycházejí ze skutkového a právního stavu, jenž zde byl v době vydání napadeného rozhodnutí, přezkoumal je na základě podané žaloby v mezích žalobních bodů [§ 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)], včetně řízení předcházejícího jeho vydání, jakož i z hlediska vad, k nimž by byl povinen přihlédnout z úřední povinnosti.
8. Soud rozhodl bez nařízení jednání, jelikož žádný z účastníků nevyjádřil s tímto postupem po poučení soudem nesouhlas, a kromě toho byly splněny podmínky § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Důvodem pro nařízení jednání nebyla ani potřeba dokazování, neboť veškeré listiny potřebné pro rozhodnutí jsou obsaženy ve správním spisu, jímž se dokazování neprovádí (rozsudek NSS č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS z 29. 1. 2009).
9. Mezi účastníky není sporu o to, že žalobkyni vznikla za období od 25. 10. 2017 do 25. 4. 2018 poplatková povinnost, ani o její výši. Předmětem sporu je výhradně to, zda rektor posoudil žalobkyninu žádost o prominutí tohoto poplatku v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, a s vnitřními předpisy žalované (statutem a opatřením rektora), a zda své závěry přezkoumatelným způsobem odůvodnil.
10. Právní rámec věci již popsal důkladně NSS v rozsudku sp. zn. 6 As 98/2020. Městský soud na něj proto v podrobnostech odkazuje a dále se bude zabývat pouze aspekty nezbytnými pro posouzení žalobních bodů.
11. Podle § 58 odst. 7 věty druhé zákona o vysokých školách rektor může v rámci rozhodování o odvolání proti rozhodnutí o vyměření poplatku spojeného se studiem vyměřený poplatek snížit, prominout nebo odložit termín jeho splatnosti s přihlédnutím zejména ke studijním výsledkům a sociální situaci studenta podle zásad uvedených ve statutu veřejné vysoké školy.
12. Podle čl. 3 odst. 5 přílohy č. 2 statutu může rektor v odvolacím řízení poplatek snížit, prominout nebo odložit termín jeho splatnosti, přičemž podrobnosti stanoví prováděcí opatření rektora. Důvody pro snížení, prominutí nebo odložení splatnosti jsou zejména:
 - a) vynikající studijní, vědecké nebo další tvůrčí výsledky, dosažené v rámci studia, v němž bylo vydáno rozhodnutí o vyměření poplatku,
 - b) absolvování studijního pobytu organizovaného nebo zajištěného prostřednictvím fakulty anebo univerzity na jiné vysoké škole v zahraničí,
 - c) tíživá sociální situace nebo jiné vážné důvody,
 - d) jiný důvod hodný zvláštního zřetele.
13. Podle čl. 2 opatření rektora žádosti účastníka řízení o prominutí poplatku podle § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách z důvodu narození dítěte v období 9 měsíců přede dnem

vzniku poplatkové povinnosti bude vyhověno a tento poplatek bude v celém rozsahu prominut. Z důvodu narození tohoto dítěte bude prominut nejvýše jeden poplatek, i když účastník řízení splní výše uvedené podmínky ve vztahu k více poplatkům.

14. Podle čl. 5 odst. 1 opatření rektora přehled důvodů pro snížení nebo prominutí poplatku uvedeného v ustanovení § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách včetně procentuální výše je uveden v Příloze č. 1 opatření. Tato příloha obsahuje celkem 13 konkrétních důvodů, včetně toho uvedeného v čl. 2 opatření rektora. Nejedná se ovšem o taxativní výčet, neboť příloha také stanoví, že „*žádosti o prominutí nebo snížení výše poplatku z jiného důvodu se posuzují individuálně.*“
15. Již v předchozím soudním řízení bylo postaveno najisto, že žalobkyně nesplnila podmínky pro prominutí poplatku za období od 25. 10. 2017 do 25. 4. 2018 stanovené v čl. 2 opatření rektora, jelikož její dítě se narodilo až po vzniku poplatkové povinnosti (tu nelze zaměňovat se splatností poplatku). Tímto závěrem je soud v nynějším řízení vázán. Úkolem rektora poté bylo zabývat se tím, zda individuální okolnosti případu nenaplňují některý z jiných přípustných důvodů pro prominutí poplatku, jak je ve své správní praxi vyložil a užívá (bod 22 rozsudku NSS sp. zn. 6 As 98/2020), zejména zda nejde o „jiný důvod hodný zvláštního zřetele“ ve smyslu čl. 3 odst. 5 písm. d) přílohy č. 2 statutu. Pokud by rektor dospěl ke kladné odpovědi, měl následně aplikovat správní uvážení (k tomu srov. bod 20 rozsudku NSS).
16. Rektor na straně 6 napadeného rozhodnutí přezkoumatelně a přesvědčivě vyložil, že žalobkyninu situaci nelze považovat za tíživou sociální situaci nebo jiný vážný důvod ve smyslu čl. 3 odst. 5 písm. c) přílohy č. 2 statutu, jelikož toto ustanovení míří na situace, kdy se student ocitne v hmotné nouzi nebo obdobně mimořádně tíživé situaci. S tímto názorem se soud ztotožňuje. Totéž však nelze říct o úvahách ohledně jiného důvodu hodného zvláštního zřetele.
17. Rektor předeslal, že za takové případy považuje výjimečné nahodilé situace, které není možno obsáhnout konkrétně stanovenou úlevou se společným jmenovatelem a které nelze podřadit pod žádný ze stanovených důvodů, a uvedl několik konkrétních příkladů. To je logická úvaha, a typicky jistě nepůjde o situace, které se jen v drobnostech liší od těch vnitřními předpisy předvídaných (jako je tomu na příklad u narození dítěte nikoli v devíti měsících před vznikem poplatkové povinnosti, ale několik měsíců poté). Zahrnutí takových případů pod pojem „jiný důvod hodný zvláštního zřetele“ nicméně není ani definičně vyloučeno, a to právě tehdy, odůvodňují-li to specifické okolnosti případu. Právě na ty kladl NSS ve svém rozsudku důraz, zdůrazňuje, že rektor musí zohlednit nejen okolnosti výslovně uvedené v odvolání, ale také ty, jež jsou mu známy z úřední činnosti (bod 22 rozsudku). Rektorův poukaz na to, že žalobkyně v odvolání žádné konkrétní okolnosti netvrdila, tak nemůže obstát (na okraj soud podotýká, že odvolání bylo podáno na formuláři vydaném žalovanou, v němž pro uvedení konkrétních okolností není kolonka).
18. Stěžejní rektorův argument spočívá v tom, že dosud „*nikdy neposoudil žádost o prominutí či snížení poplatku z důvodu narození dítěte až po vzniku poplatkové povinnosti (a to v daném případě dokonce v řádu několika měsíců), jako důvod zvláštního zřetele hodný pro poskytnutí úlevy na poplatek*“ (strana 6 napadeného rozhodnutí dole). Tím však pominul některé zvláštnosti posuzované věci. Ty spočívají v tom, že žalobkyně neuplatnila úlevu na poplatek z důvodu narození dítěte 16. 4. 2018 za následující období od 26. 4. 2018

do 26. 10. 2018, ačkoli na ni měla podle čl. 2 opatření rektora nárok, a dále v tom, že prvostupňové rozhodnutí o vyměření poplatku za rozhodné období jí bylo (v důsledku pochybení žalované) doručeno až po narození dítěte a splatnost poplatku nastala až zhruba šest měsíců po narození dítěte. Prominutí poplatku by tak bylo v souladu s cílem tohoto institutu, jímž je podle žalované podpora studentů-rodiců v jejich ztížené ekonomické situaci v období bezprostředně následujícím po narození dítěte (strana 5 napadeného rozhodnutí uprostřed).

19. Z rektorova rozhodnutí není zřejmé, zda již v minulosti posuzoval žádost, jež by vykazovala tyto zvláštnosti, nebo zda podobnost s blíže nespecifikovanými „obdobnými případy“ spočívala jen v tom, že šlo také o žádosti o prominutí poplatkové povinnosti vzniklé před narozením dítěte. Věta citovaná v předchozím bodě nasvědčuje spíš tomu, že šlo o naposled uvedený případ. Porovnání dvou (více) případů přitom může být vypovídající jedině tehdy, jestliže se ve všech podstatných rysech shodují. Rektor tyto „obdobné případy“ nespecifikoval ani jejich okolnostmi, ani počtem, a ve správním spisu se žádná taková (anonymizovaná) rozhodnutí nenacházejí. Rektorův požadavek, aby případný nesoulad rozhodnutí s jeho správní praxí prokázala žalobkyně (strana 8 napadeného rozhodnutí nahoře), odporuje závaznému právnímu názoru NSS, jenž rektorovi uložil posoudit, zda žalobkynina tvrzení *„spadají do rozsahu některého z těchto pojmů, jak je vyložil a ve své správní praxi užívá“* (bod 22 rozsudku NSS; potvrzeno městským soudem). Zároveň soud považuje takový požadavek za nepřiměřený, neboť právě rektor má, na rozdíl od žalobkyně, informace o tom, zda již někdy posuzoval skutkově obdobný případ. Jinak řečeno: Pouhé rektorovo prohlášení, že „v obdobných případech ještě nikdy poplatek neprominul“, nelze považovat za dostatečné, jestliže z odůvodnění není zřejmé, v čem tuto dobu spatřuje, ba jestliže naopak vzbuzuje dojem, že většinu individuálních okolností konkrétní věci rektor v úvahu nevzal. Z napadeného rozhodnutí tak nevyplývá, jestli už rektor dříve posuzoval skutkově obdobnou věc, a tím spíše z něj nevyplývá, proč ji (případně) byl posoudil právě nyní zvoleným způsobem.
20. Rektor se ostatně shora popsányi individuálními okolnostmi žalobkyniny situace výslovně vůbec nezabýval. Je sice možné, že právě na ně reagoval argumentem, že podmínky pro prominutí poplatku jsou zveřejněny na internetových stránkách žalované (o čemž žalobkyni v prvostupňovém rozhodnutí obecně, bez uvedení přesného odkazu poučil), a jejich nevyužití žalobkyní nelze klást k tíži žalované. Tato úvaha však byla ve stručnější podobě obsažena již ve zrušeném rozhodnutí rektora z 30. 7. 2018 (na straně 3 dole), a na závěr NSS o nepřezkoumatelnosti jeho rozhodnutí neměla vliv, neboť je povšechný a konkrétní okolnosti věci přehlíží. Soudu ostatně není zřejmé, proč by prominutí poplatku za období od 25. 10. 2017 do 25. 4. 2018 mělo jít žalované „k tíži“. V této konkrétní věci by jí naopak umožnilo uskutečnit její vlastní cíl v podobě podpory studentů-rodiců bezprostředně po narození dítěte, a to při zachování zásady, že z důvodu narození dítěte lze poplatek prominout pouze jednou (tedy aniž by to vedlo k většímu než předpokládanému finančnímu zatížení žalované).
21. Rektor tak ani ve svém druhém druhostupňovém rozhodnutí – v rozporu se závazným právním názorem NSS – nevyložil, zda a proč narození dítěte za konkrétních skutkových okolností posuzovaného případu představuje důvod hodný zvláštního zřetele pro prominutí poplatku za studium. Napadené rozhodnutí je tak i tentokrát nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

IV. Závěr a náklady řízení.

22. Soud proto zrušil napadené rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a věc vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V něm bude rektorovým úkolem zhodnotit všechny shora popsané individuální okolnosti věci, na jejich základě přezkoumatelně odůvodnit, zda i s ohledem na jeho dosavadní správní praxi představují jiný důvod hodný zvláštního zřetele pro prominutí poplatku ve smyslu čl. 3 odst. 5 přílohy písm. d) č. 2 statutu, a v případě kladné odpovědi použít správní uvážení. Při tom bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku, jakož i v předchozím rozsudku NSS [§ 78 odst. 5 a § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. Městský soud zároveň opětovně podotýká, že zrušením napadeného rozhodnutí nepředjímá výsledek nového rozhodnutí rektora o žalobkyninu odvolání. Žalobkyně nemá právo na určitý, pro ni příznivý výsledek (zde rozhodnutí o prominutí poplatku), ale na řádný proces rozhodování, při němž rektor použije správní uvážení, které mu zákon v těchto případech svěřuje (srov. rozsudek rozšířeného senátu NSS č. j. 9 Ads 83/2014-46, č. 3324/2016 Sb. NSS z 30. 9. 2015).
23. O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně měla ve věci plný úspěch, proto má proti žalované právo na náhradu nákladů řízení, jež sestávají ze zaplaceného soudního poplatku za žalobu ve výši 3 000 Kč a z nákladů zastoupení advokátem. Jejich výši soud určil v souladu s vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném ke dni provedení jednotlivých úkonů, a jsou tvořeny odměnou za dva úkony právní služby po 3 100 Kč: převzetí a přípravu zastoupení a sepsí žaloby [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a), d)], paušální náhradou hotových výdajů 300 Kč za každý z těchto úkonů (§ 13 odst. 4) a částkou 1 428 Kč odpovídající DPH 21 % ve smyslu § 57 odst. 2 s. ř. s., neboť žalobkynin zástupce je registrován k placení DPH. Žalobkyniny náklady zastoupení advokátem tak činí 8 228 Kč a náklady řízení celkem 11 228 Kč, a žalovaná je povinna nahradit je žalobkyni v přiměřené 30denní lhůtě k rukám jejího zástupce (§ 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve spojení s § 64 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, a to v tolika vyhotoveních (podává-li se v listinné podobě), aby jedno zůstalo soudu a každý účastník dostal jeden stejnopis. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje,

vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 25. srpna 2022

JUDr. Ing. Viera Horčicová
předsedkyně senátu